

Motion till riksdagen 2020/21:4018

av **Julia Kronlid och Linda Lindberg (båda SD)**

med anledning av prop. 2020/21:171 Angiven yrkesgrupp – åtgärder för en begriplig sjukförsäkring

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppdra till regeringen att ett år efter implementering genomföra en uppföljning och utvärdering av lagändringens effekter, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Hur begreppet normalt förekommande arbete ska tolkas och hur det har tillämpats av Försäkringskassan har under flera år varit föremål för debatt och kritik. Besluten har av många upplevts som orimligt hårda och svåra att förstå. I rapporter från Inspektionen för socialförsäkringen och Riksrevisionen har det riktats kritik mot den bristande kvaliteten i Försäkringskassans utredningar som ligger till grund för avslagsbesluten. Den statliga utredningen ”En trygg sjukförsäkring med människan i centrum” (SOU 2020:26) har också framfört relevant kritik kring hur utredningarna har genomförts. Utredningen lyfter bl.a. fram följande:

Av vår granskning av ärenden, totalt 150 stycken, framgår att Försäkringskassans beslutsmotiveringar när den försäkrade nekas sjukpenning efter dag 180 inte är transparenta och att det saknas stöd för de slutsatser som dras om den försäkrades förmåga att försörja sig i normalt förekommande arbete. Ofta anges att den försäkrade kan klara ett arbete som inte ställer krav på vissa förmågor. Exempelvis anges i besluten att den försäkrade kan klara ett arbete som inte innebär mycket stillasittande, inte ställer höga krav på stresstålighet eller inte är kognitivt krävande. Något stöd för att det finns normalt förekommande arbeten som inte ställer dessa krav ges dock inte i beslutet. I beslutet tar handläggarna heller inte ställning till om den försäkrade kan klara ett normalt förekommande arbete med ingen eller ringa anpassning i normal arbetstakt trots att detta ska göras enligt Högsta förvaltningsdomstolens praxis. Vidare är bedömningsunderlaget svagt i de granskade ärendena. I princip utgörs bedömningsunderlaget av läkarintygen.

Vi har inte i något fall observerat att Försäkringskassan inhämtat underlag från Arbetsförmedlingen. Endast i ett fall har en aktivitetsförmågeutredning inhämtats. De granskade besluten är alltså bristfälligt underbyggda. Ett annat problem är att Försäkringskassan, utifrån domstolspraxis, inte behöver ange ett arbete eller yrkesområde som den försäkrade kan försörja sig i. Men vissa handläggare som vi intervjuat uppger att de ändå har ett konkret arbete i åtanke när de bedömer om den försäkrade kan försörja sig i ett normalt förekommande arbete. Den försäkrade har sammanfattningsvis mycket svårt att förstå varför hen nekats sjukpenning.

Mot bakgrund av dessa brister i bedömningarna är det därför mycket välkommet att regeringen nu lägger fram förslag på att göra bedömningarna något mer verklighetsförantrade, konkreta och rättssäkra genom att hänvisa till en angiven yrkesgrupp som innehåller arbeten som är normalt förekommande på arbetsmarknaden.

Vi ser dock med en viss oro att inriktningen i propositionen framför allt handlar om att göra bedömningarna mer begripliga och inte i tillräcklig omfattning lyfter problematiken med att bedömningarna också i sak i många fall varit problematiska och alltför strikta, vilket orsakat stort lidande för många svårt sjuka personer. Detta behöver förändras för att sjukförsäkringen ska bli mer förutsägbar, trygg och rättssäker.

Vi ser däremot positivt på att regeringen uppdragit åt Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen att gemensamt ta fram ett kunskapsunderlag för att myndigheternas bedömningar ska närma sig varandra. Vår förhoppning är att kunskapsunderlaget ska bidra till att undvika situationer som inneburit att en person blir klassad som arbetsför av Försäkringskassan, samtidigt som Arbetsförmedlingen bedömer personen för sjuk för att ta ett arbete. Det är en orimlig situation som måste åtgärdas för att säkerställa dels rättssäkerheten, dels förtroendet för socialförsäkringen.

Nedanstående inspel från utredningen (SOU 2020:26) anser vi också är viktiga i en framgångsrik implementering av lagändringen och framtagandet av kunskapsunderlagen, detta för att förändringen ska öka kvaliteten i besluten och leda till mer rimliga och humana bedömningar:

- Eventuella bedömningar av personens arbetsförmåga som har gjorts av Arbetsförmedlingen ska som utgångspunkt vara vägledande för Försäkringskassans bedömning av arbetsförmågan.
- Den försäkrade ska bedömas kunna tillgodose alla sådana krav som ett arbete på den öppna arbetsmarknaden ställer för att inte rätt till sjukpenning ska föreligga. Hans eller hennes kvarvarande arbetsförmåga måste således vara tillräcklig för att leva upp till de krav och förväntningar som arbetsgivare på den öppna arbetsmarknaden allmänt sett har när det gäller t.ex. arbetsprestationer och arbetstakt.

På grund av den otydlighet som finns i propositionen kring huruvida lagändringen verkligen kommer att leda till mer rättssäkra och mer verklighetsförantrade och rimliga bedömningar vill vi uppdra till regeringen att ett år efter implementeringen genomföra en uppföljning av lagändringens effekter, detta för att utvärdera om ytterligare åtgärder behöver vidtas för att verkligen uppnå en mer human och trygg sjukförsäkring.

Julia Kronlid (SD)

Linda Lindberg (SD)